

තමා අවට නොව තමා තුළ ධර්මය දැකීම

ධර්මය නම් ජීවිතය පිළිබඳ දැකීමයි. එය වූ කලි වඩා යහපත් දේ පිළිබඳ පෙළඹුම වශයෙන් මිනිසාට මග පෙන්වන බලධාරී මිත්‍රයායි. බුදුන් වහන්සේ වදාළ ධර්මය බෞද්ධයන්ගේ දහමයි. බෞද්ධයන් ප්‍රගුණ කළ යුත්තේ ව්‍යවහරය කළ යුත්තේ එ පරම වූ සත්‍ය වූ දහමයි. හේතු-ඵල දහමින් ප්‍රකාශිත යම් දහමක් වෙන්නම්, දේශිත ශාස්තෘවරයා කවුරුන් වුවද එය බුදු දහමින් විශුද්ධ නොවේ. එනිසාම සකළ ලෝකවාසී ජනතාවටම තමා තුළින්ම දැකිය හැකි ප්‍රගුණ කළ හැකි දහමක් ලෙස බුද්ධ දේශනාව අර්ථ පූර්ණ වේ. පුද්ගලයන් විසින් ධර්මය දැකීමට එළඹීමත් සමගම ඔවුන්ගේ සිත් සතන් ප්‍රමෝදමත් වේ; ප්‍රමෝදමත් වූයේ ජීවිතය ඇතිවේ; ජීවිතමත් වූයේ කායික මානසික සුවය ඇතිවේ; සුවපත් වූයේ සමාධිමත් සිතකට පිවිසියේ වෙයි.

තමා තුළ පවතින සහ වැඩෙන දහම ප්‍රකට වන අයුරින් හඳුනා ගැනීමත්, එම දහම රසය වීද ගැනීමත් ධර්මය දියුණු කර ගැනීමේ මූලික පියවරක් වේ. එයට ධර්ම ශ්‍රවණය ද සාකච්ඡාව ද මග පෙන්වයි. විවිද වූ පුද්ගල ධර්මාවබෝධය සහ අත්දැකීම් විවිදත්වය මත තමා උකටලී වීම සුදුසු නොවේ. ධර්මාවබෝධය උසස්ය පහත්ය වශයෙන් සලකා හීන මානය හෝ අතිමානය ඇති කර ගැනුම ධර්ම ප්‍රගුණත්වය ට මූලික බාදකයකි. අප විසින් කළ යුතු වන්නේ වැරදි දහමින් වෙන්ව සරු දහමින් ප්‍රගුණව සීමයෙහි පිහිටීමයි; සමාධිය වැඩීමයි; ප්‍රඥාව ප්‍රකට කර ගැනීමයි. එනම් අත් විඳින දහමින් ප්‍රමුද්ධව රාග ද්වේෂ මෝහයන් නිවීමට අයුරින් දහම පහරක් කොට ගැනීමයි. එසේ ධර්මය අත්දකින අයුරු ප්‍රකට කෙරෙන බුදුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවක මහ තෙරුන් වහන්සේලා පිළිබඳ කතා පුවතක් මහා ගෝසිංග සුත්‍රයෙහි සඳහන් වෙයි. එමගින් ලැබෙන ආදර්ශය හා මග පෙන්වීම දහම මගට මහත් වූ ප්‍රබෝධයක් ගෙනදෙයි.

දිනක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශ්‍රාවක මහ රහතන් වහන්සේලා සහ ස්ථවිර තෙරුන් වහන්සේලා සමග ගෝසිංග සාල වනයෙහි වැඩ විසූහ. සිත්කලු වූ එම රාත්‍රියෙහි සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේගෙන් ධර්ම ශ්‍රවණය කිරීම මැනවයි යන අදහස එහි වැඩ සිටි මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේ ගේ සිත්හි පහළවිය. මහ කසුප් මහ රහතන් වහන්සේට ද මේ බව දන්වා අනුරුද්ධ තෙරණුවන් ද සමගින් ඔවුහු සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. රේවත සහ ආනන්ද තෙරණුවෝ ද මෙදැක එහි වැඩම කළහ. ඒදින මහ තෙරුන් වහන්සේලා අතර ඇතිවූ ධර්ම සාකච්ඡාව මෙ ආකාරයෙන් සිදුවිය.

සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ: ආයුෂ්මත් ආනන්දයෙනි, ගෝසිංග සාලවනය සිත් කලුය. රාත්‍රිය ප්‍රියකරය. වෘක්ෂයෝ මලින් පිරී ගියහ. දිව සුවද වැනි සුවද හමයි. ආනන්දයෙනි, කෙබඳු හික්ෂු නමකගෙන් ගෝසිංග සාලවනය ශෝභමාන වේද?

ආනන්ද තෙරුන් වහන්සේ: ශාරිපුත්‍රයන් වහන්ස, මෙහි යම් හික්ෂුවක් බහුශ්‍රැත වේද, ඇසු දැය දරන්නන් වේද, මුල මැද අග මනාකොට සකසා දෙසන ලද ධර්මය බොහෝ කොට අසන ලද්දාහු වෙත්ද, වචනයෙන් පුරුදු කරන ලද්දාහු, සිතින් විමසා බලන ලද්දාහු, මනාව අවබෝධ කරන ලද්දාහු වෙත්ද, හෙතෙම කෙළෙස් නැසීම පිණිස දහම දෙසාද, ඇවත් ශාරිපුත්‍රයන් වහන්ස, මෙවැනි හික්ෂුවකගෙන් ගෝසිංග සාල වනය ශෝභමාන වේ.

මෙසේ කී කල්හි, සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශ කර සිටියේ, ආනන්ද තෙරුන් සිය වැටහීම පරිදි එසේ ප්‍රකාශ කරන ලද බවයි. අනතුරුව මෙම සාල වනය කෙබඳු හික්මුවකගෙන් ශෝභමාන වේ ද යන ප්‍රශ්නය රේචන සහ අනුරුද්ධ තෙරුන්ගෙන් ද විමසන ලදී. එ එ තෙරුන් වහන්සේලා තම වැටහීම අනුව එයට පිළිතුරු දුන්හ. එම ප්‍රශ්නයටම මහා කාශ්‍යප, මහ මුගලන් හා සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේලා දුන් පිළිතුරු මෙසේ විය.

මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ : මේ ශාසනයෙහි යම් හික්මුවක් ආරණ්‍යක වූයේ ද, පිණ්ඩපාතික වූයේ ද, පාංශුකුලික වූයේ ද, එහි ගුණ කියන සුලු වේ ද, අළුපේවිජ වූයේ සතුටු වූයේ විවේක සුවය විඳිනුයේ, ප්‍රදන් වීර්යයෙන් යුක්ත වූයේ, ශීල සමාධි ප්‍රඥා සම්පන්න වූයේ, විමුක්ති හා විමුක්ති ඥාන සම්පත්තියෙන් යුක්ත වූයේ, එම දූෂ කතාවන්හි ගුණ කියන සුලු වූයේ වේ ද, මෙවැනි හික්මුවකගෙන් මෙම සාල වනය ශෝභමාන වේ.

මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේ : මේ ශාසනයෙහි හික්මුණු දෙදෙනෙක් ධර්ම කතා කෙරෙත්ද, ඔවුනොවුන් ඇසූ ප්‍රශ්න විසඳත්ද, කරුණු යටපත් නොකරත්ද, මෙබඳු හික්මුණගෙන් මෙම සාල වනය ශෝභමාන වේ.

සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ : මේ ශාසනයෙහි යම් හික්මුවක් සිය සිත තමා වසගයට ගෙන පවත්වා ගනීද, චිත්තයාගේ වසගයට නොයාද, රජකු විචිත්‍රවත් වූ වස්තූයෙන් පිරුණු සඵ පෙට්ටගමින් තම සිතැති පරිදි සඵ ගෙන සුදුසු කල පළදින්නේ යම්සේ ද, එපරිද්දෙන්ම කැමති කල්හි කැමති විහාර සමාපත්තියක වාසය කරයිද, මෙබඳු හික්මුවකගෙන් ගෝසිංග සාල වනය ශෝභමාන වේ.

අනතුරුව සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය. “ඇවත්ති, අප හැම විසින්ම තමාගේ වැටහීම පරිදි ප්‍රකාශ කරන ලදී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකර සිටීමහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට යම් ලෙසකින් වදාරන සේකනම් එසේ එය දරමිහ.”

ඉක්බිතිව ගෝසිංග සාල වනයේ වැඩ සිටි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹ ඇතිවූ ධර්ම කතාව එළඹිත්ම ප්‍රකාශ කර සිටියහ. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'එ එක් එක් තෙරුන් වහන්සේ ගේ අදහස් උන්වහන්සේලා පුරුදු පුහුණු කරන ලද, අත්විඳින ලද ධර්ම රසයම මනාව ප්‍රකාශ කරන ලද්දක් ලෙස, මනව මනව ශී කියා අනුමත කළහ. මෙසේ වදාළ කල්හි, සුභාසිතය කවරෙකුගේ වේ ද යන ප්‍රශ්නය සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් අසන ලදී.

“ ශාරිපුත්‍රය, ඔබ සැමගේ භාසිතයෝ එ එ ක්‍රමයෙන් සුභාසිත වෙති. එසේද වුවත් යම්බඳු හික්මු කෙනකු විසින් ගෝසිංග සාල වනය ශෝභමාන වේනම්, එ පිළිබඳව මඛසද අසව. යම් හික්මුවක් මේ ශාසනයෙහි සිත උපාදාන වශයෙන් නොගෙන ආසුවයන් කෙරෙත් මිදීම සඳහා වීර්ය අධිධානයෙන් යුක්ත වේ ද, මෙබඳු හික්මුව ගෙන් ගෝසිංග සාලවනය ශෝභමාන වේ.” යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළහ.

මෙම සුත්‍රගත දේශනාව මෙන්ම ත්‍රිපිටක ගත ශ්‍රී සද්ධර්මයෙන් ප්‍රකට වන්නේ ධර්මය වනාහි තම තමා විසින්ම ප්‍රගුණ කළ යුතු ක්‍රියා පිළිවෙතක් බවයි. එහිලා ධර්මය තුළ තමා කුමන පියවරක පිහිටා සිටින්නේ ද යන්න

වටහා ගැනීම වැදගත් වේ. සඝර පුරුදුද අප තුළ නිධන් ගතව ඇත. පසිඳුරන් ගේ සංවේදිතාවත් සමග මතු වන රාග ද්වේෂ මෝහාදී කෙළෙස් ධර්මයන් දැකීම, හඳුනා ගැනීම ත්‍රිලක්ෂණයට පාදක කරගත හැකිය. නිවුනානු සුන්දර සිතක පැවැත්මට එය මහෝපකාරී වේ. සතුව හෝ අසතුව වේවා ඇලීම් ගැටීම් දෙකෙන් තොරව අත්විඳීමට නම් සමාධිමත් සිතක් පුරුදු කර තිබිය යුතුය. මමය මාගේය යන ආත්මගත දෘෂ්ටිය මත ඇලීම් ගැටීම් ද්විත්වය මහත් වේදනාකාරී වනබව එවිට තේරුම් ගත හැකිය. පාපී සිතුවිලි මතු වූ සැනකින්ම ඒවා තමාගේම කෙළෙස් කන්දරාවක් ලෙස දැක, තමා වැනි කෙනෙකුට නොවටිනා පාපී සිතුවිලි මතු ව ඇතැයි හඳුනා ගැනීම වැදගත් වේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ පරිදි මාගේ සිත ශාන්ත ප්‍රතීත බවට පත්ව උපේක්ෂා සහගත වන්නේනම් මැනවයි මෙනෙහි කළ යුතුය. මෙම පුරුදුතාව ක්‍රමයෙන් දියුණු කර ගනිත්ම ධර්ම රසය ඔබටම අත්විඳිය හැකිය. කළුකෘණ මිත්‍ර සේවනයද මෙහිදී උපකාරී වේ. කළුෂ පරිනිර්වාන සුත්‍රයේ සඳහන් පරිදි කෙතරම් උත්සාහ කළද ඇතමෙක් මෙලොවදීම නිවන් නොලබති. තරමක වීරය වුවද ඇතමෙකුට මෙලොවදීම නිවන් ලැබීමට හේතුවේ. එනිසා අප විසින් කළ යුතු වන්නේ සැඟවීම පසෙකලා, කෙළෙස් කසලට වැට බැඳෙන පිං සිතුවිලි මෝදුවන දහම් මාවතෙහි නොනැවතී ඉඳිරියට ගමන් කිරීමයි.

පල්ලෙවෙල දේවරක්ඛිත හිමි
පාරමිතා බෞද්ධ විභාරය
රොක්බැන්ක